МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету іноземної та слов'янської філології
_____Лариса КЛОЧКО
«29» серпня 2025року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНОЗЕМНА МОВА»

Галузь знань 032_Історія та археологія
(шифр і назва напряму підготовки)

Спеціальність 032 – Історія та археологія;
(шифр і назва спеціальності (тей)

Курс – 4 (7 семестр)
освітня-програма/програми _освітньо-професійна програма «Історія та археологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва)
форма навчання _____**денна**_____

Погоджено науково-методичною комісією факультету іноземної та слов'янської філології
«29» серпня 2025
Голова: Громова Н.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент

Суми – 2025

Розробники:

Чикалова М. М., к.п.н., доцент кафедри іноземних мов Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри іноземних мов Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри к.ф.н., доц. Гуменюк І. Л.

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 4</td><td rowspan="13">Освітній ступінь
«бакалавр історії та археології»</td><td colspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>4-й</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 120</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>7</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>- год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>50 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>- год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>70 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма вивчення нормативної навчальної дисципліни *«Іноземна мова»* складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напрямів (спеціальностей) 032 – Історія та археологія першого освітнього рівня «Бакалавр».

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фахова іншомовна комунікативна компетенція.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є якісна підготовка фахівця до іншомовного спілкування в професійній сфері на основі світового досвіду, а також подальший розвиток мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетенції студентів та формування мовленнєвих умінь і стратегій в різних видах мовленнєвої діяльності на рівні, що за міжнародною класифікацією відповідає Upper-Intermediate (B2).

Завданнями вивчення дисципліни професійного є розширення та збагачення термінологічної лексики відповідно до спеціалізації; активізація навичок усного мовлення під час обговорення фахових тем; розвиток та закріплення навичок читання адаптованих текстів фахового спрямування з метою повного отримання інформації.

Основними ***цілями*** вивчення дисципліни «Іноземна мова» є:

- формування комунікативної компетентності в сфері професійного спілкування в усній і письмовій формах;

- формування навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що зумовлена програмою та професійними потребами;

- оволодінні граматичним матеріалом, формами та конструкціями, необхідними для щоденного спілкування;

- формування, розширення та збагачення термінологічної лексики відповідно до спеціалізації;

- забезпеченні можливості отримувати та передавати наукову інформацію зі свого фаху.

Передумови до знань, умінь і навичок: (співвідношення з іншими дисциплінами, послідовність занять):

1. Студент набуває додаткової компетенції при опануванні циклу гуманітарної та фахової підготовки.

2. Студент повинен набути навичок іншомовного спілкуватися на професійну тематику, що дозволить ефективно конкурувати в сучасних умовах.

3. **Програмні компетентності**

У результаті засвоєння навчального матеріалу «Іноземна мова» здобувач вищої освіти повинен володіти:

– **інтегральною компетентністю:**

ІК: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Програмними компетентностями вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» є:

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин

Комунікація

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

лексичний та граматичний матеріал в обсязі програми курсу, мати широкий активний словниковий запас читання текстів фахового характеру;

вміти:

висловлюватися усно й письмово в обсязі тематики курсу, використовуючи засвоєний граматичний матеріал, розуміти іноземну мову на слух, розуміти та перекладати іншомовний текст.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин (50 год. – практичних та 70 год. – для самостійної роботи).

4. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка ECTS**	**Оцінка за національною шкалою**	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	**Для заліку**
90-100	A	ВІДМІННО	**Зараховано**
82-89	B	ДОБРЕ	
74-81	C		
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО	
60-63	E		
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО з можливістю повторного складання	**Не зараховано** з можливістю повторного складання
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	**Не зараховано** з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання комунікативної компетенції студентів, які вивчають іноземну мову, базуються на дескрипторах відповідного рівня володіння мовою у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти.

Пропонуються наступні критерії:

1) *змістовність*: відповідність теми, розкриття теми, обґрунтованість відображення комунікативних намірів та форм їх реалізації;

2) *когерентність*: логічність викладу, чіткість структури, зв'язність висловлювань, реалізація комунікативного наміру;

3) *лексична адекватність*: використання лексики відповідно до комунікативного наміру та визначеного рівня володіння іноземною мовою;

4) *граматична коректність*: дотримання правил орфографії і пунктуації, правильність вживання різноманітних граматичних структур;

5) *відповідність фонетичним нормам*: правильність вимови, інтонації, темпу мовлення.

Оцінювання повинно бути прозорим і зрозумілим для здобувача вищої освіти. Студенти мають бути ознайомлені з критеріями оцінювання до початку навчання.

Педагогічна функція оцінювання полягає в тому, щоб зробити процес вивчення мови більш прозорим для бакалаврів, допомогти їм розвинути свою здатність до рефлексії та самооцінювання і таким чином надати їм можливість поступово перебрати на себе більше відповідальності за власне навчання.

Це сприяє розвитку вміння критично мислити. Показником сформованості навичок і вмінь перекладу слугують такі нормативи: за одну академічну годину (45 хвилин) письмовий переклад (з словником) 2 000 др. знаків, для усного перекладу – 4 000 – 4 500 др. знаків оригінального тексту за фахом.

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ECTS	**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти**
A	Здобувач вищої освіти має системні, бездоганні знання матеріалу; демонструє здатність до розкриття теми іноземною мовою; здатність до реалізації комунікативних навичок; здатність до логічного викладу та чіткості висловлювань; здатність використання фахової лексики та термінології відповідно до комунікативного наміру; здатність до правильного вживання різноманітних граматичних структур; здатність до правильної вимови, інтонації, темпу мовлення.

B	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом; вміє розкрити теми іноземною мовою; має здатність до реалізації комунікативних навичок; вміє використовувати фахову лексику та термінологію відповідно до комунікативного наміру; проте має сформовані типові навички, не завжди правильно вживає граматичні структури, темп мовлення не в повній мірі відповідають вимогам.
C	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно володіє мовним матеріалом у стандартних ситуаціях, вміє розкривати фахову тему; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями у розкритті змісту питань, здобувач вищої освіти допускає незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, що в цілому не призводить до викривлення сутності.
D	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, поверхнево користується фаховою термінологією; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; у цілому вміє застосовувати знання під час виконання практичних завдань на середньому рівні, користуватися додатковими джерелами.
E	Здобувач вищої освіти допускає неточності й помилки під час комунікативного процесу; у нього виникають труднощі при розумінні фахової літератури. Здобувач вищої освіти допускає суттєві помилки при виконанні граматичних завдань, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
FX	Здобувач вищої освіти намагається спілкуватися на рівні побутових знань і навичок; у фаховій термінології допускає неправильні відповіді або зовсім не відповідає на питання. Більшість завдань не відповідає вимогам, є помилковими.
F	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач вищої освіти зовсім не вирішує граматичні завдання або виконує їх неправильно.

5. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Приклад для заліку

Поточний контроль																Залік	Загальна к-сть балів
Т1		Т2		Т3		Т4		Т5		Т6		Т7		Т8		25	100
пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р		

5	2	5	3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	

Т1, Т2 ... Т 8 – теми практичних занять – 40 балів;
С/р – самостійна робота студентів – 35 балів;
Залік – участь у навчальних та наукових заходах (тези фахової конференції, участь у англомовних вебінарах з отриманням сертифікату) – 25 балів

6. Методи оцінки (підведення результатів)

- Поточний контроль тем.
- Самостійна робота у вигляді пошуку іншомовної інформації за фахом та презентацій з тем.
- Залік (у вигляді відкритих запитань та тестів).

7. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Повсякденне життя. Родина. Характер людини. Помешкання.

Тема 2. Дозвілля, відпочинок. Світ захоплень.

Тема 3. Освіта. Студентське життя. Іноземні мови в житті людини.

Тема 4. Вибір професії. Плани на майбутнє. Молодь і сучасний світ.

Тема 5. Навколишнє середовище. Людина і довкілля.

Тема 6. Подорожі, екскурсії. Визначні об’єкти історичної та культурної спадщини України та країни, мову якої вивчають.

Тема 7. Спорт в Україні та в країні, мову якої вивчають.

Тема 8. Культура й мистецтво, традиції та звичаї в Україні та в країні, мову якої вивчають. Міжнародні організації, міжнародний рух.

8. Структура та обсяг навчальної дисципліни (7 семестр)

Тематика курсу			
Тема	кількість год.		
	лекції	пр.занят.	сам. роб.
Тема 5. Природа та довкілля			
5.1. Погода. Навколишнє середовище.	-	4	6
5.2. Шляхи вирішення проблеми забруднення оточуючого середовища.	-	4	6
5.3. Людина і довкілля.	-	4	6
Тема 6. Подорожі, екскурсії.			
6.1. Види подорожей. Види транспорту.		4	6
6.2. Визначні об'єкти історичної та культурної спадщини України		6	6
6.3. Визначні об'єкти історичної та культурної спадщини Англії.		4	6
Тема 7. Спорт і здоров'я			
7.1. Спорт в Україні.		4	6
7.2. Спорт у країні, мову якої вивчають.		4	6
7.3 Здоровий спосіб життя.		4	6
Тема 8. Культурна спадщина			
8.1. Культура й мистецтво традиції та звичаї в Україні та в країні, мову якої вивчають.		4	6
8.2.Література, музеї, виставки, живопис.		4	6
8.3. Міжнародні організації, міжнародний рух.		4	4
Загальний обсяг год.	**-**	**50**	**70**

9. Теми практичних занять (7 семестр)

№ теми	Назва теми	Кількість годин
	4 рік навчання	**50**
5	Природа та довкілля.	12
6	Подорожі, екскурсії.	14
7	Спорт і здоров'я.	12
8	Культурна спадщина.	12
	Всього	**50**

10. Самостійна робота – 7 семестр

Самостійна робота студентів належить до інформаційно-розвиваючих методів навчання і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи студента за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування літературних джерел інформації; перегляд відеозаписів; інші види занять.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до тестів; виконання типових завдань; інші види занять.

3. Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості: розв'язання нестандартних задач; участь у ділових іграх; складання рефератів, анотацій, доповідей, інформацій з заданої теми; інші види занять.

4. Використання підручників та методичних вказівок вітчизняних та зарубіжних авторів, а також статей сучасних періодичних видань. Крім того, студенту рекомендується інтенсивне самостійне користування сучасними навчальними технологіями, тобто мультимедійними мовними курсами, відповідними сайтами Інтернету.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	4 рік навчання	**70**
5	Погода і клімат. Природа. Охорона довкілля. Види забруднень. Роль людини у збереженні природніх багатств.	18
6	Улюблений вид подорожі. Сім чудес України. Світ подорожей-світ захоплень. Найпривабливіші країни.	18
7	Спорт і здоров'я. Роль фізичного виховання. Здоровий спосіб життя. Улюблений вид спорту	18
8	Література та музика у житті кожного. Живопис. Музейна спадщина. Пам'ятки культури. Молодіжні організації.	16
	Всього	**70**

ГРАМАТИЧНИЙ ІНВЕНТАР

Іменник. Граматичні категорії (однина та множина, присвійний відмінок). Іменникові словосполучення. Лексичні класи іменників (власні та загальні назви: конкретні, абстрактні іменники, речовини, збірні поняття).
Артикль. Означений і неозначений. Нульовий артикль.
Прикметник. Розряди прикметників. Ступені порівняння прикметників.
Числівник. Кількісні, порядкові та дробові числівники.
Займенник. Розряди займенників.
Дієслово. Правильні та неправильні дієслова. Спосіб дієслова. Часо-видові форми. Модальні дієслова. Дієслівні форми (інфінітив, герундій, дієприкметник). Конструкції з дієслівними формами (складний додаток, складний підмет, складний присудок).
Прислівник. Розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників.
Прийменник. Типи прийменників.
Сполучники. Види сполучників.
Речення. Прості речення. Складні речення. Безособові речення. Умовні речення (0, I, II, III типів).
Пряма й непряма мова
Словотвір.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. English for Current Communication and Job-Related Areas: навчальний посібник з англійської мови для студентів нефахових спеціальностей / укладачі: А.О. Трофименко, Н.А. Глушковецька, А.В. Дубінська, А.А. Крук, О.О. Попадинець. – Кам’янець-Подільський : ТОВ “Друкарня “Рута”, 2021. – 242 с.
2. Professional English in use: Math, physics and computer science : навчальнометодичний посібник з англійської мови для студентів фізико-математичного напряму (математика, фізика, комп’ютерні науки) / Укладачі : А.О. Трофименко, Н.А. Глушковецька, А.В. Дубінська, А.А. Крук. Кам’янець-Подільський : ТОВ “Друкарня “Рута”, 2023. 304 с.
3. Чикалова М. М., Коваленко С. М.,Ч60 Foreign language for special purposes (non-linguistic specialties). Іноземна мова за фаховим спрямуванням (для студентів немовних спеціальностей). Навчальний посібник для підготовки студентів ОКР «Магістр» денної та заочної форм навчання закладів вищої освіти. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. - 125 с.

4. E. Moutsov. Use of English for B2. Student's Book. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.twirpx.com/file/612732/

5. Трофименко А.О., Крук А.А. English for Students Majoring in History and Political Science : навчальний посібник з англійської мови для істориків та політологів / Укладачі : А. О. Трофименко, А. А. Крук. 2-ге вид., допов. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2022. 278 с.

Додаткова література:

1. Коваленко, С. М. Enjoy listening English dialogues [Text] = Вдосконалюємо уміння аудіювання у діалогічному мовленні : на матеріалі англійської мови : навчальний посібник для студентів 1-го курсу спеціальностей «Англійська мова та друга іноземна мова» денної та заочної форм навчання вищих навчальних закладів. Частина 1 / С. М. Коваленко, М. М. Чикалова. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – 123 с.

2. Чикалова М. М. Professional English (for the students majoring in Mathematics, Physics and Information Technologies) : навчальний посібник з вивчення фахової лексики для студентів фізико-математичних спеціальностей / М. М. Чикалова. – Суми : СДПУ, 2017. – 120 с. (електронне видання)

3. Murphy R. English Grammar in Use. / R. Murphy. – Cambridge University Press, 2001. – 414 с.

4. Colegrove W.·A complete scientific grammar of the English language. LEGARE STREET Press, 2023. 376 p

Інтернет ресурси

1. http://btc-english.narod.ru – розмовна англійська мова
2. http://dictionary.cambridge.org/ – словники
3. www.repete-my.com – повторення лексики
4. http://www.study.ru/test/ – тести з англійської мови
5. http://careerplanning.about.com
6. http://www.better-english.com.exerciselist.html (English for Business)
7. http://ppp.net/links/news (The Ultimate Collection of News Links)
8. http://www.m-w.corn/dictionary (Merriam Webster Online)
9. http://www.bucknell.edu/rbeard/diction/html41 (Online Dictionaries)
10. http://vancouver-webpages.corn/synonyms/html (Synonym Dictionary)